UNIVERSITY OF AMSTERDAM

UvA-DARE (Digital Academic Repository)

Zeg me wie uw voorouders zijn, en ik vertel u wie u bent

Gastcolumn

van Hasselt, L.

Publication date
2025
Document Version
Final published version
Published in
Gen.

License
Article 25fa Dutch Copyright Act (https://www.openaccess.nl/en/policies/open-access-in-dutch-copyright-law-taverne-amendment)
Link to publication

Citation for published version (APA):
van Hasselt, L. (2025). Zeg me wie uw voorouders zijn, en ik vertel u wie u bent: Gastcolumn. *Gen.*, *31*(3), 12.

General rights
It is not permitted to download or to forward/distribute the text or part of it without the consent of the author(s) and/or copyright holder(s), other than for strictly personal, individual use, unless the work is under an open content license (like Creative Commons).

Disclaimer/Complaints regulations
If you believe that digital publication of certain material infringes any of your rights or (privacy) interests, please let the Library know, stating your reasons. In case of a legitimate complaint, the Library will make the material inaccessible and/or remove it from the website. Please Ask the Library: https://uba.uva.nl/en/contact, or a letter to: Library of the University of Amsterdam, Secretariat, P.O. Box 19185, 1000 GD Amsterdam, The Netherlands. You will be contacted as soon as possible.

UvA-DARE is a service provided by the library of the University of Amsterdam (https://dare.uva.nl)

Download date:13 Nov 2026

Zeg me wie uw voorouders zijn, en ik vertel u wie u bent

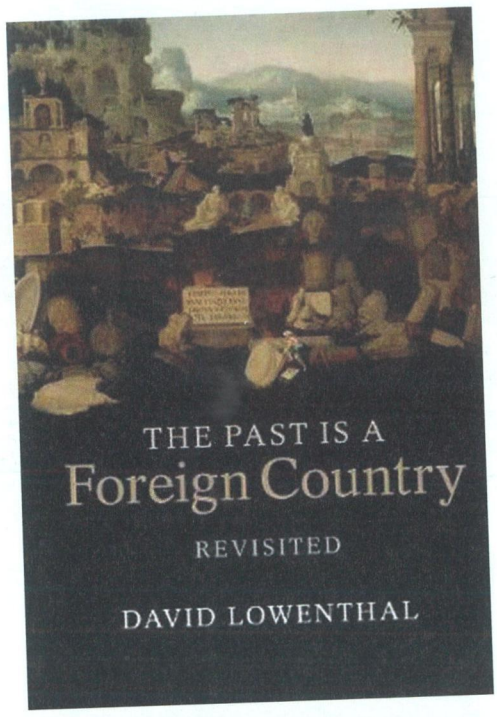

Familiegeschiedenis mag niet klagen over gebrek aan belangstelling. Uit een recent onderzoek uitgevoerd in opdracht van het CBG blijkt dat maar liefst een vijfde van de Nederlanders weleens stamboomonderzoek heeft gedaan. Bij mensen met een migratieachtergrond is dat zelfs een derde. Ook boeken, podcasts en televisieprogramma's over familiegeschiedenis zijn populair. Dat is bepaald niet vanzelfsprekend. Andere vormen van historisch onderzoek kunnen alleen maar dromen van zoveel enthousiasme onder niet-vakgenoten. Wat is het toch dat familiegeschiedenis zo aantrekkelijk maakt?

Wie is een betere gids dan je eigen voormoeder of voorvader?

Om te beginnen is geschiedenis in de vorm van persoonlijke verhalen altijd toegankelijker voor een breed publiek dan institutionele of theoretische geschiedenis. We hebben de menselijke maat nodig om een beetje grip te krijgen op die eindeloze, verwarrende brij van data die het verleden is. We hebben persoonlijke geschiedenissen nodig om ons in het verleden te kunnen verplaatsen. Maar familiegeschiedenis heeft nog een extra kwaliteit: het is een combinatie van het vertrouwde (de eigen familie) en het onbekende (een andere tijd). Op reis naar een spannende, nieuwe wereld, maar wel samen met iemand die je goed kent. Die combinatie is voor veel mensen onweerstaanbaar.

'The past is a foreign country; they do things differently there', aldus de Amerikaanse schrijver L.P. Harley in zijn roman *The Go-Between* (1953). Historicus David Lowenthal maakte er een gevleugelde uitspraak van met zijn boek *The Past is a Foreign Country* (1985). Maar eigenlijk is het tweede deel van het citaat belangrijker: 'They do things differently there.' Het verleden lijkt in veel opzichten op onze tijd, maar hoe meer je inzoomt, hoe meer verschillen je ziet. De mensen, de taal, de cultuur, de normen en waarden, de (voor)oordelen. Alleen als het je lukt je daarin te verplaatsen, kun je het verleden beginnen te begrijpen. Lowenthal stelt dat we het verleden pas recht kunnen doen als we accepteren dat alles er anders was. Hij waarschuwt voor eendimensionale vergelijkingen en waardeoordelen over het verleden vanuit een hedendaagse blik.

Onderzoek naar het verre land dat we het verleden noemen is dus niet alleen geestverruimend, maar ook ingewikkeld. Als we er echt iets van willen begrijpen, dan hebben we een gids nodig; iemand die de weg kent in die onbekende contreien. En wie is een betere gids dan je eigen voormoeder of voorvader? Dat maakt familiegeschiedenis zo aantrekkelijk en laagdrempelig: het is tegelijkertijd vertrouwd en exotisch, herkenbaar en avontuurlijk. Bovendien hoef je geen historische opleiding te hebben gehad om de eerste bronnen te kunnen vinden: fotoalbums, brieven en dagboeken van grootouders. Om nog maar te zwijgen van *oral history*.

Er is nog een andere verklaring voor de populariteit van familiegeschiedenis. We willen aan de hand van onze voorouders niet alleen dat fascinerende, verre land leren kennen, maar ook onszelf. Familiegeschiedenis gaat altijd ook over onze eigen identiteit. Waar hoor ik bij, waar kom ik vandaan, hoe ben ik geworden wie ik ben? *Verborgen verleden*, het bekende tv-programma over de familiegeschiedenis van BN'ers, is een variant op een format van de BBC. Dat heeft een nog veel mooiere titel: *Who do you think you are?* Dat is de kracht van familiegeschiedenis. Zeg me wie uw voorouders zijn, en ik vertel u wie u bent. In die zin is het verleden geen 'foreign country', maar het land waar we oorspronkelijk vandaan komen. Zoals we, als je maar lang genoeg terugzoekt in de geschiedenis, uiteindelijk allemaal van migranten afstammen. Het verleden is geen willekeurig ver land, het is ons favoriete buitenland – zolang onze eigen voorouders er maar in voorkomen.

Laura van Hasselt is docent en onderzoeker aan de Universiteit van Amsterdam, gespecialiseerd in publieksgeschiedenis